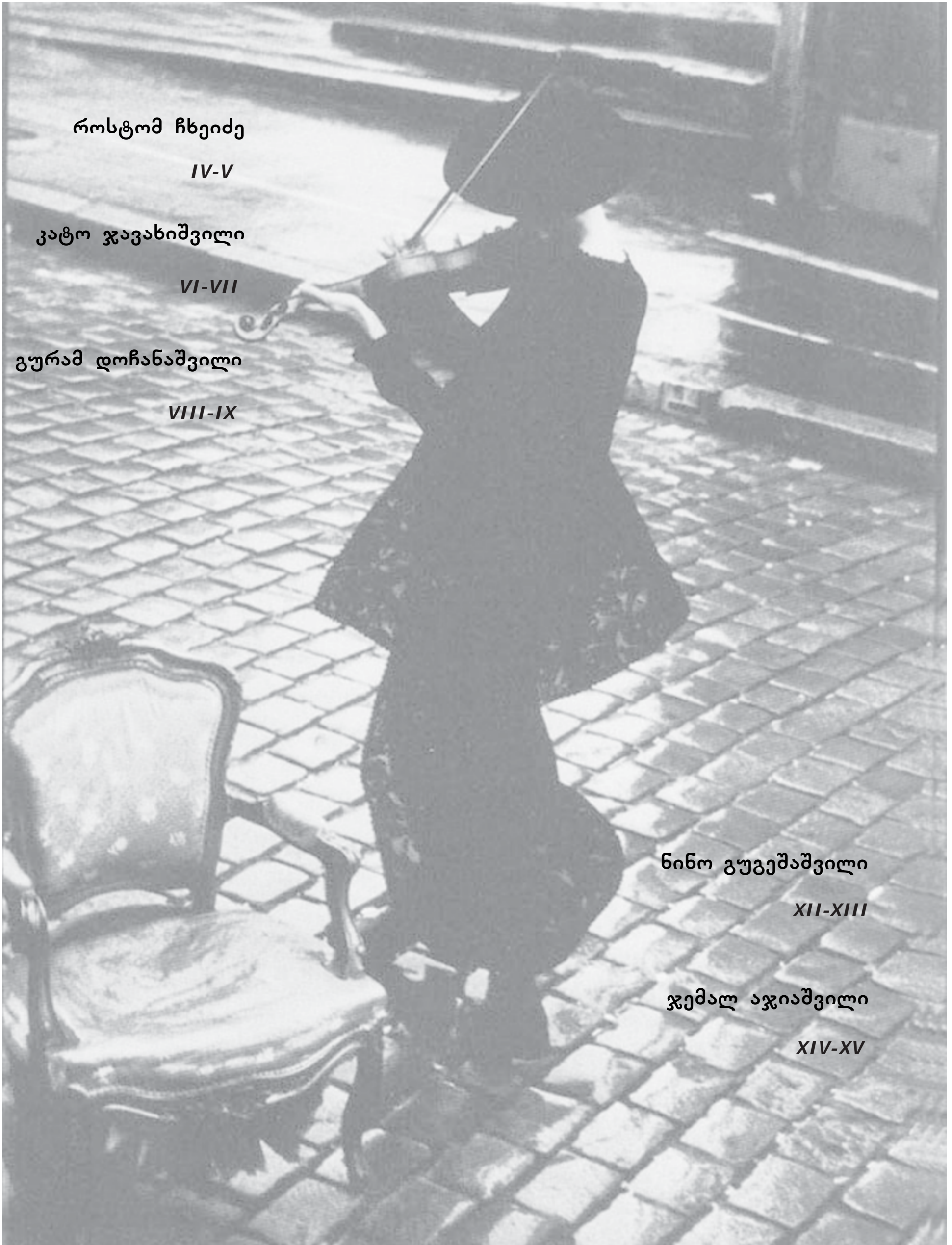

ლიტერატურული გაზეთი

№68 17 თებერვალი - 1 მარტი 2012

ბამონის ორ კვირაში ერთხელ, პარასკეობით

ფასი 50 თეთრი

როსტომ ჩხეიძე

IV-V

კატო ჯავახიშვილი

VI-VII

გურამ დოჩანაშვილი

VIII-IX

ნინო გუგუშაშვილი

XII-XIII

ჯემალ აჯიაშვილი

XIV-XV

კატო ჯავახიშვილი

აეღილა

თუ სიკვდილი იყო, მაშინ უნდა მოგეკალი, მდინარეს თავქვე რომ დაუყუყუე და ამდენ წამოყოლილ შლაში, ხან ყელამდე ვეფლობოდი, ხანაც გადაქცეულ ხეებს შორის ნაფოტივით ვერხობოდი.

თუ სიცოცხლე იყო, მაშინ რად არ მაცოცხლე, მოულოდნელი სიხარულებით ჟანგბადის ბალონით რომ დამტენე, და მწვერვალზე ასული კაცივით უჰაერობა მიხუთავდა სულს.

მამა ხარ ჩემი. თავზე ბადრაგით მადგახარ და სიცხიან ტუჩებზე წვეთ-წვეთობით მასხამ იმ მლაშე მოლოდინს, იმ ზღვის მოლოდინს, მე რომ ვიხრჩობოდი და შენ რომ გამორბოდი. მე რომ გეხრჩობოდი და შენ რომ მშველოდი. მე რომ ვიხრჩობოდი და შენ რომ არ მტოვებდი. ეხლა კი, წყალი მინდა და მარილს მალკოკინებ. ჩამომიგდე ჩემს ხაროში ის ფერხორციანი დღეები: ნანადირევი ბარკალი, მნიფე ლამეები, საესემთვარობის სიზმრები, მოლოდინის წყალდიდობები, ყველაფერი ერთად ჩამომიყარე, ძელები რად მინდა, ძალღი კი არა ვარ, ცარცის დღეები დავხრა.

გადამაძრე მინა. დამანახე ცა. ნახე, როგორ ხაროში ვწევარ. მინა, ხან ტერფებს მინავს, ხან — ჩამჩით მაჭმევს თავს და ხელებს რომ მომხვევდი, ვხვდებოდი, როგორი ვინროა სამყარო. და ხელებს რომ მიშვებდი, ვიცოდი, უკანვე მიხმობდი, მალევე, და ყველა ფურცელი, საესეც და სათქმელიც მე უხმოდ დავყარე და შენი ქვესკნელი, შენივე სიცოცხლის უძირო სამელნე — სხეულით ვატარე.

მთელი ცხოვრება მოუთვინიერებელი ნადირივით გაგირბოდი, ყველგან წინ მხვდებოდი და სისხლიან დრუნჩს ცივ სხეულზე რომ მოგადებდი, ტკივილი უცებ მიყუჩდებოდა. მეშინოდა და ისევ ვავრბოდი. მძულდი და საომრად შემართული გიბრუნდებოდი. გამარჯვება მინდოდა და ვმარცხდებოდი. მამა ხარ ჩემი. თავზე ბადრაგით მადგახარ და შენი ცრემლების მარილს მალკოკინებ. ორივემ ვიცით, რომ ეს ხარო ცარიელია, რადგან: დილეგი - მე ვარ. შენ კი — უბრალოდ ამ ყრუ კედლებს ზურგით მიმაგრებ.

ჩემი სიცოცხლე მოგაბარე, სიკვდილო, — არ გამიავდრდე!..

დო

- დო.
— ებ, რეა.
— დო!..
— არა, რე...
— დო.
რამ აგრია, დაიმალე!
— რე!..
— აქ ვინყვებით.
— დო!
— წინ იყურე.
— რე!
ამ მინდვრებზე რა უნდათ სამყურებს.
— მოცელე!

დო!.. და მდორედ. და მდოორედ. და მდორედ მიყვებით გზანვრილს. და ჩქარა. და ჩქარა. და ჩქარა. ფინიშთან გვინდა. და მიწებს. ამ მიწებს. შენს მიწებს სიმშრალე აწვიმთ. და თოვლის. ამ თოვლის. იმ თოვლის პატარა გუნდა — არა ჰგავს ზამთარს, ჩვენ რომ შემოგვასხეს მხრებზე და მერე შალის მაისური ზაფხულებს ღრღნიდა. დო!.. და სიტყვით, ამ სიტყვით, იმ სიტყვით - აქამდე თქმულით,

შენ გინდა. და გინდა. კვლავ გინდა, შენს ჩეროში გენვე. და ვინმემ მერე, დამიძახოს ბოლო სადგური და ვინმემ მერე, მატრიალოს ბავშვივით წრეზე, ეს მაშინ, როცა ვერ პოულობს ვილაცა ადგილს, ფურცლიდან ხელებს დამნაშავე კაცივით იღებს. დო!..

მე გეტყვი, და გეტყვი, აქ გეტყვი, რომ გითხარი უკვე. ეს როცა თვალს, და ყურებს, და ხელებს იხმობ და მალავ. და ხმაში. ჩემს ხმაში. ჩემს სულში რომ მუსიკა უკრავს - ინყება დო- დან! და ჩემი სხეულის გვალვა, წყლის წვეთებს ითხოვს, როგორც დაპირებულ საკლავს, შენ კი რე-მაჟორზე გამარჯვებულივით დგახარ. დო!..

და მდორედ. და მდორედ. და მდორედ მივათრევე სიკვდილს. რე. და სწრაფად. და სწრაფად. და სწრაფად ვთამაშობ ცოცხალს.

და ეს სახიფათო თამაში ხანდახან მიჭირს, და ამ სახიფათო თამაშში ხანდახან ვხურვარ, როგორც სათონეში ნედლადა ჩაგდებული ფიჩხი, როგორც პოეტისთვის ერთხელ ვერნატევაში სიტყვა.

- დო
— ებ, რეა.
— დო!..
— არა, რე..

გაგაფრთხილე: — იარე მდორედ.

ეკატერინე

შენ ჩემო სიკვდილადქცეული მონატრებავ, რომელ უცხო მინაში გაიდგი მზემოკიდებული ფესვები, რომელ უთვისტომოს მიადექი მიუსაფარი, ვის კარზე ითხოვე თანაგრძნობა მოწყალეებასავით, ვისი კაბა ჩაიცვი, — ფერი? — წითელი თუ შავი. სახელი რა გქვია?

ეკატერინე? კატო? ეკა? თმა ისევ ისეთი შავი გაქვს, თუ უკვე შეიბუდა ჩრდილოეთის დათვმა და უგაზაფხულო დღეებში მოხრილი თათი ისე ჩატორა, გეგონება თავს იღებსო სკიდან. თავი, თავი ისევ განუხებს? როგორი გაგიშვი იქით. ახლაც გხედავ, უძილობისგან შეშუპებული თვალებით, მობარბაცე, მოლოდინით ავსებული სხეულით.. რამსიმძიმე სიკვდილისთვის გამიმეტებიახარ. ნეტა თუ გვიღის მანდ ვინმე?

იპოვე? ვერა? ეს რა უგულოდ მოსთქვამენ ჩვენზე. ჩემზე და შენზე. შენზე — იქ სამუდამოდ წასულზე. ჩემზე — აქ უშენოდ დარჩენილზე. რას სტირის ეს ხალხი, ეკატერინე? შენ, ჩემო სიკვდილადქცეული მონატრებავ, ამდენ სიკვდილში თვალსა და ხელს შუა ისე მენგრეოდი, საომრად შემართულს შენი ნამტკრევები ტერფებში რომ მერჭობოდა, პოლიეთილენის პარკებს ვავსებდი და ვყრიდი. ვავსებდი და ვყრიდი. რას იტყვის ხალხი? რატომ მალეულებდა ეს ყოველთვის და შენი მყიფე სხეულიდან თავისუფლებას განყვეტილი კრილოსანივით რისთვის ვფანტავდი. რამდენი სიკვდილი იყო ეკატერინე..

მე და შენ, მე და შენ ვიცით მარტო. მეტი არავინ. და მაშინ, როცა შენ ოთხად მოკეცილი კი არ ტიროდი, დაჭრილი ნადირივით გმინავდი, მე მაგ გახსნილ ჭრილობებზე წურბელასავით გეკვროდი. გწოვდი და ვწერდი. და დილით, როცა სახეს მაკიაჟით შევისწორებდი, ხალხს გმირი ვეგონე.

შენ ჩემო, სიკვდილადქცეული მონატრებავ, ყოველ ღამით პირჯვარის გადანერისას ღმერთს ჩემს კარგად ყოფნას რომ სთხოვდი, მე კი — ღმერთი მხოლოდ მაშინ მახსენდებოდა, როცა დანერული სიტყვა განაჩენად მექცეოდა ხოლმე. მხდალი ვარ, ეკატერინე. ყველაზე მხდალი.

და სიყვარული? თვალწინ ბავშვივით თვალბანებული მიდგახარ, ხუთფურცელა იასამანს გამალებით რომ ღეჭავს და.. მე! მე სულ მეგონა, ვერ გაგიგებდნენ, შენს გულწრფელობას სინამდვილე დაამარცხებდა, და ამიტომ სიტყვას ვნაყავდი. რა გამოვიდა? ამდენ სტრიქონსა და ფორმაში მობორილეს, ამდენი ტკივილითა თუ ცოდვით კმაყოფილს — ვერ გამიძელი, სიტყვა-სიტყვა დაგკარგე სადღაც. შენ, ჩემო სიკვდილადქცეული მონატრებავ, რომელ უცხო მინაში გაიდგი მზემოკიდებული ფესვები, ვის კარს მიუკაკუნე მიუსაფარმა,

ისინი ნახე? უთხარი, უთხარი რომ...

სიმშვიდე. და ვითხოვ. მოვითხოვ. მოთოვოს. მოთოვოს. ბუხრის წინ ფეხების მოკეცვა. ეს ნიშნავს თანხმობას. ხის სახლში დღეების ჭრაჭუნე. და ცხელი სათონე. და მერე ღრუბლები. ერთად ან პირიქით. კვერების დაცხობა.

სიჩუმე. ეს როცა, პოულობ თავს. ან როცა იზრდება. იმდენად დიდი ხარ, რომ კოცონს ყინულზეც თამამად დაანთებ.

და მხოლოდ ჩასვლაა საჭირო მინისქვეშ, რომ შენსავ აზრებში, შენსავ სიკვდილში იპოვო თავიდან. დუმილი. სიმართლე. სიმშვიდე. და ვითხოვ. მოვითხოვ. რომ გარეთ ბარდნიდეს.. და ჭრელი თავშალი დაეხიო უამრავ სურვილად. ჭინჭებად.

და რომ მოგონებას დავარქვათ უბრალოდ — ჩუმი და ადვილი.

და რომ გახსენება დაიწყოს მარტივად, სიტყვიდან — მჭირდები.

და ამ ჩემს ხმაურში ისეთი შორია ხანდახან სიცოცხლე, რომ ღამით ჩურჩული მალეძიებს. და როგორც სათავე — მდინარის მოვდივარ. მოვდივარ. და ზამთარს ვამარცხებ. სიმშვიდე. და ვითხოვ. მოვითხოვ. გათოვდეს. გათოვდეს.

შენ, ჩემო სიკვდილადქცეული მონატრებავ, სადღაც ჩემს მიერ გადაკარგულო, ყველა ჩემ სიტყვაზე ნამდვილი ხარ.

ამინდავი

კავი გამოგდე. ნელკავი გაქვს. მალე ყავარჯნებს დავეყრდნობ. უნდა. ნეკნებს დაუთვლის ზამთრისპირი — ქუჩის გასწვრივ მდუმარე ხეებს. სადარბაზოდან — ხმელი ბიჭი. სცივა. უქუდოდ გამობლაცუნდა. გაჩერებაზე მუნჯი გოგო. სცხელა. თოვლიან ხელებს შემოხვევს.

ერთი ნაბიჯით წინ წავედით. ქარი. ნოემბრით სავსე მაქვს პირი. ბანკომატებთან ჩვენს ზურგსუკან — წვიმა. ჩხრიალებს ასფალტზე ხურდა. გზები. ჩვენს შორის მანძილია. გრილა. უფადოდ ვაპირებ ტირილს. უცებ მხარს იქით მავიწყებდი. მტკერი. და ქარი მფანტავს და მხუთავს.

სახრჩობელებთან რიგებია. ხალხი. ბანარი გავწყვიტე. ორფა. ვადაგასული საკვები აქვთ. სახლი ოთახებს ფანჯრიდან ისვრის. უცებ მხარს იქით მახსენდები. თბილა. ქუჩაში ნაცნობ ნატერფალს

ერთი ნაბიჯით წინ ვპოულობ — შიში. ჩვენ ორნი, გვამების მეფლისს

ერთი სიცოცხლით წინ ვესწრებით. მშია. ხელები შემახე. თოვლი. კავი გამოგდე. ნელკავი გაქვეს. მალე ყავარჯნებს დავეყრდნოთ. უნდა. ზურგსუკან მთელი სამყაროა. ანუ — მე მოსვლას მუნჯუროდ გთხოვდი. წინ — ცარიელი რვეულები. როცა მე წასვლა ხმაურით მსურდა.

წრა

„და გარეთ ისევ წვიმს“...

ჩვენ ვერასოდეს გამოვალნევთ შენი მუცლიდან. და ვინც ვერაფრით დავიბადეთ, ისე დავბერდით — მოხარულ კანზე გაზაფხული გვიწოდებდა.

ამ აბრეშუმის ბუდეში რომ გული გვიცემდა, ბეკეკასავით გამოვლენეს დილით ნაბადზე, რომ წაეშალათ უფერული ანაბეჭდები.

აქეთ და იქით გაიწიე, მერე გაგორდი, შავგულა ვაშლო, სადღაც ახლოს მგონი სკოლაა. დილით ბავშვები მოფრინავენ, როგორც მერცხლები.

უკვე ახრჩოლეს მოხუცებმა ირგვლივ გოგირდი. შენც დაიჭირე ერთი ხელით იის კონა და გიმნაზისტკასთან კედლის მიღმა კოცნა მოგინდეს.

კედელი. წრე. წრე. კედელი. მრგვალია. კედელი. წრე. წრე. კედელი. გიმორბე. კედელი. წრე. წრე. წყარო და დავლიეთ. სიშორე — H.2. კედელი. წრე. წრე. და ჩვენ ჭერი არა გვაქვს. კედელი. წრე. წრე. და მიწასაც გვართმევენ. ხმაური დუმს. დუმს. და ეძებს სამალავს. ხმა არის სათელის.

ჩვენ დავიბადეთ უკვე მკვდრები და გვიანია. და ვინც ვერაფრით დავიბადეთ, ისე დავბერდით, ჩვენ არ შეგვეძლო სიყვარული გადაგვერჩინა.

ეს ქალი, მზე რომ არ უნახავს აქ შეანია, შემოახურა დედამინას ჭრელი საბნები და თმაში სარჭი გაუკეთა — სიზმრის ნარჩენი.

აქეთ და იქით გაიწიე, მერე გაგორდი, შავგულა ვაშლო, შენს მუცელში მთელი სოფელი გათოშილ ხელეხ ერთმანეთის აფარებს — თვალებს.

შენ სულ შემთხვევით დაიყენე გვერდით შეგირდი, და შემთხვევა ხომ სულ არ ნიშნავს თოვლის დაფენას, გზებზე, იქ სადაც სიკვდილია და გვითვალთვალეს.

აქ ისევ წვიმს. წვიმს. წვიმს. და თოვლი ადრეა. აქ ისევ თოვს. თოვს. თოვს. და ისმის ტირილი. და თუკი მზეს. მზეს აქ ბინა სადმე აქვს, რატომ ვერ ვეტყვი?

კედელი. წრე. წრე. კედელი. მრგვალია. არ მინდა წრე. წრე. კედელი. გიმორბე. მერედა მშვი. მშვი. ქვეყანა გამიგებს. მიმიღე — H.2.

სწორედ ამიტომ, დედამინას აქვს ეს სიმრგვალი, და მაშინ, როცა ჩვენ გვგონია, რომ დავიბადეთ, მარტივად — ვკვდებით.

წარილი

დანერილია, უნდა შეგხვდე სადმე გზისპირას, ქარში, წვიმაში, უიმედოდ დაყრილ ფოთლებში. დანერილია — ერთმანეთი არ დავაპიროთ მშვიდად ვისხედეთ და შემოდგომა არ გვაშფოთებდეს იქ, სადაც ფოთლებს ეპარება ჩუმი პიანო და მარტოობას — ეძინება ემაფოტებზე.

დანერილია — უდელტეხილს უნდა შევუდგეთ და ერთმანეთში დაკარგულებს მზე არ გვცხელოდეს, დანერილია, რომ გაიღოს ყველა შემდეგი კარი და მგზავრმა მოიტანოს — ერთი ხელადა ღვინო და პური, წუთისოფელს ისე შევუდგეთ, რომ განთიადზე მზე ღრუბლიდან იხილებოდეს.

დანერილია — ერთმანეთს ვერ გადავურჩებით, უდელტეხილზე ქარი, როგორც მნათე მიგვათრევს. დანერილია — გადახახუს უკან ქუჩები და ზურგით მომსახვს ახლა ყველა ქუჩის სინათლე. და როცა ორნი, ბნელ უფსკრულში ჩავიჭყვებით, ნიშნავს დავბრუნდით. და ვინებობით, ანუ გვიმართლებს.

ირაკლი მეტურიშვილი

დილით სახლიდან გამოვედი, რამდენიმე ჩემი ძველი ძმაკაცი ქუჩაში შეკრებილიყო, ერთმანეთი დიდი ხანი არ გვენახა. — სად დავჯდეთ? — ერთი ეუბნება მეორეს. — იქ დავჯდეთ, ახალი რო გახსენს, „ყაზბეგი“, გუშინ ვიყავი, მაგარი პონტია — ამბობს მესამე. — მაგის დირექტორი ვინაა ხო იცით, გივი, ჩემი ნათესავი, ძველი „ბავიკი“. — მაგი ის არ არის, ქობალიას მხარეზე რო იბრძოდა? — თქვა ერთ-ერთმა და ყველას ერთდროულად გაეღიმა. — კი, ეგ არის, თან სპეცნაზში იყო „ნებტუნში“. ცოტა ხანში სუფრათან ვისხედით, ცოტა შეეზარხოშდით, მეოთხე თუ მეხუთე ჭიქა დავლიეთ. — ჩვენ ქვეყანას გაუმარჯოს! — თქვა ერთ-ერთმა. — გაუმარჯოს, გაუმარჯოს! — ავყევით ყველა. — გაყვდა შევარდნამ აფხაზეთი, — თქვა ერთმა. — აბა, ბიჭო, — აყვნი სხვები. — მაგის ჩამოსვლის საათი, ეგ მასონი, არაკაცი — აყვნი ერთმანეთს. კიდევ რამდენიმე ჭიქა დავლიეთ, ცოტა ხნის შემდეგ გივი გამოჩნდა, „ყაზბეგის“ მეპატრონე. — ეგ კიდევ მაგარ ჭკუაზე იყო რა, — თქვა ერთმა, ისევე ყველას ერთდროულად გაგვღიმა. — ეგ როგორ ჰქნეს, ბიჭო, მაგ მოლალატეებმა, გზა რო გადაკეტეს და სვანეთის გავლით ატარეს ხალხი, — თქვა მეორემ. — თან ქუთაისს რო მოადგენენ? — თქვა მესამემ. — ფოთის პორტი რო დაკეტეს და შიმშილით კინაღამ რო დაგვხოცეს?! — ავყევით ერთმანეთს. კიდევ რამდენიმე ჭიქა დავლიეთ. — გიო ჩამოვიდა, ნახე? — მკითხა ერთ-ერთმა. — კი, ვნახე, — ვუპასუხე და ნელ-ნელა ადგომა დავიწყეთ.

— დიდი ხანია წასულია, რაც მამამისი მოკლეს, — თქვა მესამემ. — აბა, მაგარი კაცი იყო, ნოდარი ბიძია. ოხ, ეგ მხედრონელები — თქვა მეოთხემ. გარეთ გავედით, დაღამებულიყო, მანქანები სწრაფად მოძრაობდნენ. — რა ქნეს ეგ, რაც გზები დააგეს, სულ ასე სწრაფად დარბიან. გუშინ ეგერ ქალი მოკლეს ამ ახვრებმა. — აბა, ახალმა გზებმა სულ გადარის მძღოლები, — ეუბნებოდა ერთი გამვლელი მეორეს.

ქუჩას გავეყვით, სამეგობროში სხვებთან შედარებით განათლებული და ნაკითხი ბიჭის რეპუტაციით ვსარგებლობდი, ჩემი ძმაკაცები ხშირად საინტერესო და რთულ კითხვებს მისვამდნენ, ეგონათ, ყველაფერი ვიცოდი. მეც შეძლებისდაგვარად ვპასუხობდი. — იკა, — მეკითხება ერთ-ერთი — ეგ ხალხი ვინ არის, ვილა აფსუები, როდის ჩამოვიდნენ საქართველოში? — აშკარად დამაბნეველი კითხვა იყო, ცოტა დაფიქრდი. უცებ ერთი ჩვენი ძმაკაცი გამახსენდა გვარად ბრიკოვნი, ხშირად გვიცინია მისი გვარის გამო. არცერთმა, მამამისის ჩათვლით, ამ გვარის წარმოშობის შესახებ არაფერი ვიცოდით. ერთხელ ძალიან გავაბრაზეთ, წავიყვანა სასაფლაოზე, გვანახა ბაბუამისის სურათი ჩოხაში და ფაფახში. ეხლა მანახეთ ბაბუათქველების სურათები, რომელი ხართ ჩემზე მეტე ქართველი?! — და ყველა სამუდამოდ გაგვაჩუმა. — ბრიკოვიჩი სადაურია? — დავუბრუნე კითხვა ჩემს

ძმაკაცს. — ქართველი — მიპასუხა მანაც. — შოდა, შე კაი კაცო, ის ხალხი მინიმუმ სამი-ოთხი საუკუნე ცხოვრობს იქ და რას მისდევ, საიდან ჩამოვიდნენ და ვინ არიან ან იქ ვინ ცხოვრობდა მეფე აიეთის დროს. — ხოო — ჩაფიქრდა ჩემი ძმაკაცი — მე კი არა, ტელევიზორში თქვა იმან, ერთი ცნობილი პიროვნება ახსენა. ეგ ილიოტი — ცოტა ხნის შემდეგ დააყოლა. — სოხუმი გახსოვს? ეკითხება ერთი ჩემი ძმაკაცი მეორეს. — კი, მახსოვს და იცი რა? სოხუმის ბულვარში დედამ ქართულად ჰკითხა გამყიდველს რაღაც და იმან მწარედ გაგვლანძღა. მარტო მან კი არა, იქ ახლო-მახლო ვინც იდგა ყველამ. ეგ კიდევ არაფერი ნათესავებთან, ვისთანაც ჩავდიოდით, მაგარი ოჯახი იყო, ყოველდღე საღამოობით სუფრა იყო გაშლილი, თამადა, ქართველებზე ვამბობ, რუსულად თამადადობა. — ტო, იკა, ეგ ხალხი, აფხაზები, რუსებმა რატომ გადასახლეს თურქეთში? ეგ მუხაჯირობა რა იყო? — მეკითხება მეორე ძმაკაცი. — ოოო — ცოტა მეც დავიბენი და ეხლა უკვე ლოგით დავიწყე პასუხების გაცემა, ალბათ არ მონონდათ რუსებს და მიტომ. — ოთხასი ათასი, ტო, თურქეთში ცხოვრობს — შემებრუნა კითხვა ისევ. — არ მონონდათ იმიტომ, რომ მათ ტრადიციებს არ-ღვევენენ, პრინციპში ჩვენ საერთო ტრადიციებს. ჩვენ ბევრი რამ გვაქვს საერთო და... უკვე საერთო ტრადიციებზე ლაპარაკის თავი აღარ მქონდა და საერთოდ, რას ნიშნავდა ტრადიციები და ვეცადე სხვა თემაზე გადამეტანა საუბარი.

— ეხლა როგორ არიან ერთად ასე მაგრად რუსები და აფხაზები? — მეკითხება მესამე და ყველამ ერთად შემომხედა, თავის არიდება არ გამოდიოდა, აითმათოვის ნაწარმოები გამახსენდა „და დღე იყო უფრო გრძელი წუთისოფელზე“. შუა აზიაში ერთი ველური ტომი ცხოვრობდა — დავინყე მოყოლა — მტერს რო დაიჭერდნენ, ბოლომდე გადაპარსავდნენ თავს და აქლემის სველ ტყავს ჩამოაცმევენ თავზე, შემდეგ ესე ხელეშეკრულს დაყრიდნენ უდაბნოში, აქლემის ტყავი შრებოდა და უფრო მკვერივად ეკვროდა ტყვეს თავზე, თმა კი იბრდებოდა და აქლემის ტყავში იგრანგებოდა. რამდენიმე კვირის შემდეგ მიაკითხავდნენ ტყვეებს სანახავად. ცოცხალი ერთი-ორი თუ იქნებოდა გადარჩენილი, წამოიყვანდნენ და მონებად ამუშავებდნენ. ესენი იყვნენ ყველაზე გონებაჩლუნგი, მაგრამ ყველაზე მორჩილი და ერთგული მონები. ასეთ მონებს მანქურთები ერქვათ. ერთმა ასეთმა მონამ, რომელსაც დედა დიდი ხნის მანძილზე ეძებდა და დიდი წვალეების შემდეგ იპოვა, პატრონის ბრძანებით დედას ისარი სტყორცნა და მოჰკლა. დედამისი ანაბებითი ერქვა. იმ ადგილზე დღეს ყველაზე საპატივცემულო სამარხია ყაზახეთში, ანაბეთის სა-მარხი ჰქვია, როგორც ჩვენთან მთაწმინდაა, დაახლოებით ეგეთი. მერე გამახსენდა და მაშინ მივხვდი, რატომ ეძახდა მანქურთს, ნაწარმოების მთავარი გმირი, ედიგეი ალა, გაკომუნისტებულ და გადაგვარებულ, მისი უახლოესი ძმაკაცის შვილს...

ძველი, ნახევრად დანგრეული სასტუმროს ბორდი-ურზე სოხუმელი ბიჭები ისხდნენ, შუაში პლასტმასის კოკა-კოლას ლარიანი არყის ბოთლი ედგათ, ირგვლივ კარბიტის მაგარი რალაც მძაფრი სუნით იდგა...

თამარ გაბროშვილი

მიყვარხარ!

— მიყვარხარ! —
საუნეებელი —
კიდევ ერთ ლექსი შემომენერა —
კიდევ ერთი ბუმბული გამომეცალა,
რომელიც ფრენისას მამძიმებდა...
ვფიქრობდი, ბოლოს შიშველი დავრჩები-მეთქი,
მაგრამ ხელახლა ვიმოსები
და ჩემს ზეციურ წონასწორობას
სიმძიმისი
ლექსებად ისევ
სცვივა და სცვივა,
— ეს ფრენის შეწვევაა
და სამყაროში გაბნეული,
მისხალ-მისხალ ამოსაკრები
სიტყვის მისტერია —
მ ი ყ ვ ა რ ხ ა რ ! —
ეს ერთი ბუმბული მაინც
შეინახე.

ცის საზღვრიდან
აფრინდა მთვარეც
და დედამინა ეზიარა
შორეული
ვენერას თვალებს;
და მეც დამცვივდა
ნაყოფები, მწვანე ფოთლები,
თითქოს არასდროს
არცა მქონია...
აქ აღარა ვარ,
სიყვარულმა წამიყვანა და
დამტოვა სადღაც —
სად აღარაა
ძე-ხორციელი —
ჩაძირულია სულში სამოთხე
და
მეც, უბრალოდ,
შიგ ჩავესვენე.

ჩიტმა
ტოტიდან ტოტზე ისე გადაიფრინა,
როგორც მე — ფიქრიდან ფიქრში...
ესე იგი, ოცნებაში
მეც ჩიტივით ვიყავი...

რაკი ფრენს ჩიტი,
ადამიანზე მეტია იგი,
და ამიტომაც,
შეუძლია იგალობოს,
იჭიკჭიკოს
და თუ ვერ შეძლო,
უსასრულო განფრქვევის ნაცვლად,
ბოლოს და ბოლოს,
დაიყრანტალოს —
დასვას წერტილი!

სიყვარულის მისტერია

ხე ჰყვაროდა თავგამეტებით;
ხელები ჰქონდა აწვდილი ცისკენ;
ჩამოუმნიფდა სიყვარული,
სულდახუნძლული;
მიმონათა არემარე
მზისგულიანმა ყველა ნაყოფმა
და სურნელებით გააბრუა
ყვავილნი ველთა:
მინაში ჩართო ცის მხურვალეობა,
ჩამოცალა,
ჩამოღვენთა ზესთა საუფლო,
და ჩამოემეფა მისი მკლავებიც,
გაშიშვლდა სრულად,
ფესვში გაუკრთა ხსოვნის საუნჯე —
დედამინის მობჭყვრიალე
თეთრმა სამყარომ
უკურთხა სუნთქვა
და დაინერა ესე ჯვარი —
ზემოდან ქვემოთ,
მარჯვნიდან მარცხნივ.

შობიდან შობამდე

ჩემი ახალშობილი სამყაროსთვის
სულ სხვა წყარო დის,
სხვანაირი ჩიტები გალობენ
და ყვავილები დაფრენენ...
გული დამწყდება,
ზეციური ჩემი სავანე
ისევ სადღაც გადაიკრიფება,
თუ ყოველივეს შექმნის მიზეზი

აქედან ისე აორთქლდება,
არც იკითხავს,
აქ რა ხდებაო?
ან
ეს უკვდავების წყარო
რაში სჭირდებათ
მოკვდავთა სულებს,
თუკი თვალები, ნაუკითხავი
ღია ბარათებივით, აუხელელი რჩებათ
და სმენა უ-სასრულობამდე არ მიუწვდებათ...
ჩემი ახალშობილი სამყარო
გულში მყავს ჩაკრული,
ჰო, შენთან ერთად
და ასე ვფიქრობ —
შობიდან შობამდე —
დიდი სიფრთხილეების
ათასწლეულებში...

თა — თუთა

მე — შინიდან,
თეთრი თუთა — გარედან,
საკენკს ვუყრით ჩიტუნიებს,
მოფრენილებს მთვარიდან.
ისინი კი,
მისხალ-მისხალ,
გუბე-ღრუბელ,
ცა-რიალ,
მე — შინიდან,
თა-თუთებს კი გარედან,
სულ ჭიკჭიკით
გვთარგმნიან...

დალონებული
სულაც არ ზის
ყინულის ლოდზე —
მას მზე აშინებს.

უშენოდ
ქინძისთავზე
ველარ ვეტივი...

მინაზე ეგდო
კენნეროდან ჩამოცელილი
დი-ი-დი ფოთოლი:
ცაზე დეკემბრის
ბრწყინავდა ნამგალი.

თბილი, ფუმფულა ფაჩუჩები
ჩაიცვა ბედნიერებამ
და გადაიპარა

ჩემი გულიდან
„ჩემს“ გულში.

გამოღვიძებულ დედაო-მინას
ზემ
ცისფერი ჰაერი შემოაფარა
ზედ
ჩიტების მოხატვაც არ დავიწყებია...

ფოკუსი თუმცა აქ არ გასწორდა,
მაგრამ სურათი გამოვიდა შესანიშნავი —
მე ვიპოვე,
შენ ისევ ეძებ —
ყველაფერი მოხდა პირიქით...

ზემოდან ობობას ჩამოშვებული,
ქვემოდან ჩემი აწვდილი
ოქროვანი ძაფები —
შუაში გაბანტული —
ჩვენებურად —
ერთ ოთახში
ორი მობორიანე ვარსკვლავის
ზეციური შემოქმედება!

ნითელ მოცხარზე
აკუნულულა წვიმის წვეთები,
ზედ მზე თამაშობს
ბრილიანტობანას —
ისე ლამაზია აქ ყოველივე,
— ჩემი მოცხარიდან
ფრთააშლილი ჭიამაიები
შენკენ მოფრინავენ.

გული დამექცა.
მერე რა, რაო...
ბევრჯერ დაღვრილა სისხლი საომრად...
მე სიყვარულმა გამათამამა
და უნებლიედ წამომეკრა
ხელი ჭურჭელზე,
რომელმაც გრძნობა ვერ დაიტია...

„მე“ მინუს „შენ“ —
მარტო დარჩა
უფალი.

სული გერთვება
ცა-დედამინის ზიარებაში:
ისეთი მზეა,
და თან ისე წვიმს,
თითქოს
ღვთისმშობელს ელიმებოდეს...

წვიმს —
ბებერი ღამე
რუდუნებით კითხულობს
ლოცვანს...

მე სულ მიყვარდი
და სულ მიკვირდა,
შენგან მორთმეულ
სიცოცხლის ყვავილს
მაინც რად ესხა
ცრემლის კოკრები...

მზემ გაიარა —
სურათი გადაილო;
მთვარემ გაიარა —
ნეგატივი დაამზადა;
მე —
გავმჟღავნდი!

ერთის ნაცვლად
ათასი მნათობი აღმოვაჩინე
და, ათას ჩრდილად გაყოფილი,
ბოლოს მაინც
ერთის ტოლი ვარ!

პომპი ბედისწერისა და ნიჭის ნაზავია. ბედისწერა მიუძღვება ნუთისოფლის გზაზე. ნიჭი გზას უნათებს, რათა არ ასცდეს განჩინებულ ხვედრს.

ბაადურ ბალარჯიშვილმა ბედისწერის კარნახით იცხოვრა. იცხოვრა ისე ჩუმად, უხმაუროდ და ტანჯვით, როგორც ნიჭიერ შემოქმედს შეეფერება.

მუდამ ჩრდილში იდგა. არასოდეს უძებნია სახელი და დიდება, რადგან იცოდა, რომ ჭეშმარიტება არსებობს არა იქ, სადაც არის პატივმოყვარეობა, არამედ იქ, სადაც ცოცხლობს სიტყვა.

თხემით ტერფამდე პოეტი იყო. სწამდა სიტყვისა და ლექსის ძალა, როგორც ღვთაების მადლი და ერთგულად, მოწამის თავდადებით ემსახურებოდა პოეზიის პირველმიზეზს.

გარეგნობითაც მონამეს ჰგავდა. ანაქორეტის გამოხედვა ჰქონდა. მეუღლებოვის სიდიდით დადიოდა. რაღაც მისტიკური სხივი იმალებოდა მისი გამოუცნობი ხასიათის სიღრმეებში, მაგრამ, ამავე დროს, იყო უაღრესად გახსნილი, თანამედროვე, რაციონალურად მოაზროვნე პოეტი.

არის მის ლექსებში რაღაც ისეთი, ანდამატურს რომ იტყვიან, ყურადღებას რომ მიგაქცევენებს რომელიმე დეტალზე, მიგიზიდავს, დაგამახსოვრდება და აგეკვირება, როგორც სიზმრის ფრაგმენტი.

სიტყვები და სტრიქონები ისე აქვს დალაგებული, გეგონება სიმღერიდან ამოუზიდავთო. ფრაზები მუსიკალური აკორდებით ერწყმის ერთმანეთს და ამგვარად იქმნება რიტმული, სევდიანი, შინაარსიანი მელოდიები, რომლებიც ყოველთვის მეტისმეტად მძაფრ, სოციალურად აქტუალურ მოტივებს გადმოსცემს.

ბაადურ ბალარჯიშვილი იმ პოეტურ თაობას მიეკუთვნება, რომელსაც დროის შესაბამისი მისია და მოვალეობა დაეკისრა და თუ ამ თაობის, სამოცდაათიანელების, შემოქმედებაში ეპოქამ თავისი თავი გამოხატა, ეს ამ საინტერესო და თვითმყოფადი შემოქმედის დამსახურებაც არის.

თელავი იყო მისი პარნასი. აქედან იღებდა უშრეტ პოეტურ ენერჯიას. ამ მშვენიერი, პატრიარქალური ქალაქის გარეშე სიცოცხლე ვერ წარმოედგინა. მშობლიურ მინას ისე იყო შეზრდილ-შეთვისებული,

„მე ლამაზი უკვე ვიყავ...“

როგორც ანტეოსი საყვარელ დედას.

ადგილის კოლორიტი თუ ვინმეს აქვს გამოხატული თანამედროვე ქართულ პოე-

ზიაში, ერთ-ერთი ბაადურიც არის. ფორმათა სიხისტე, აზრის სიმკვეთრე, პირდაპირობა და გადამდები სილალე — ეს ის

სახასიათო თვისებებია, რომლებიც ადგილის დედამ დაანათლა უხვად და უშურველად.

ბაადურ ბალარჯიშვილის შემოქმედებით პორტრეტს საინტერესო სტრუქტურას ჰმატებს კინემატოგრაფიული ოპუსები. ნიჭიერი სცენარისტი იყო, თავისი საქმის ნამდვილი ოსტატი. მისი მონაწილეობით დაინერა სცენარი ცნობილი მხატვრული ფილმისა „ხარება და გოგია“, რომელიც კინოპოეტიკურ ღირსებებთან ერთად მშვენიერი, უზადო ქართულითაც გამოირჩევა.

ენის სტიქიაში ცხოვრობდა როგორც ვერბალური მასალისაგან შენაწევრებული შემოქმედი. ენა იყო მისი სული და მისი გარსიც. პირველად მის სიტყვაზე გამოჟონა იმ სულიერ-ფიზიკურმა კონვულსებმა, რაც ბოლო დროს აწამებდა.

„კვრინჩისავით მწკლარტე ბედისწერავ ჩემო“, — წამოსცდა ერთ-ერთ ლექსში, რომელიც ჩივილი კი არ არის, არამედ ნუთისოფლის სამართლიანობაში დაეჭვებული კაცის შეხუმრება თავის ბედისწერასთან.

ეს მისი ხასიათია, წინაპართაგან ნაანდერძევი ნიჭი და უნარია გაძლებსა. ღიმილით კლავდა დარდს, ღიმილით იამებდა ტკივილებს, ღიმილით პასუხობდა სოფლის მუქარას. ისე, როგორც მის სიმღერადქცეულ ლექსშია:

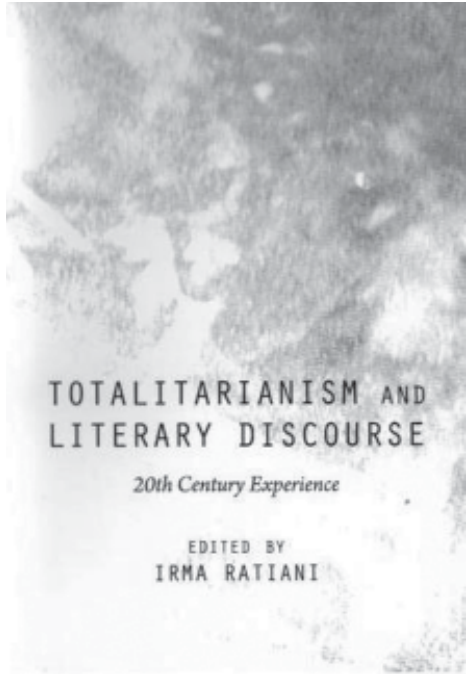
*მე ლამაზი უკვე ვიყავ,
ახლა მშვენიერი ვარ,
ბავშვივით რომ გავბრიყვდები,
სიყვარულზე ვმღეროვარ.
არც ალუბლის კუნწულა ვარ,
არც ნარცისის ღერი ვარ,
უბედური არ ვარ, მაგრამ
ალარც ბედნიერი ვარ.*

ბედნიერება პოეტიდან წვეთ-წვეთად იღვრება, მაგრამ არ იკარგება, შორს არ მიდის, სიტყვაში გადადის, რომელიც იმდენად ცოცხლობს, რამდენიც სისხლი აქვს მისთვის ავტორს გაღებულ.

ბაადურ ბალარჯიშვილი თავისი სიტყვის სიცოცხლეში გადავიდა სამარადჟამოდ.

ივანე ამირხანაშვილი

„ტოტალიტარიზმი და ლიტერატურული დისკურსი“

2012 წელს გამომცემლობამ „Cambridge Scholars Publishing“ გამოსცა ნიგნი „ტოტალიტარიზმი და ლიტერატურული დისკურსი. მე-20 საუკუნის გამოცდილება“ („Totalitarianism and Literary Discourse. 20th Century Experience“), რომელიც მომზადდა შოთა რუსთაველის ქართული ლიტერა-

ტურის ინსტიტუტში. ნიგნის რედაქტორია ინსტიტუტის დირექტორი, პროფესორი ირმა რატიანი.

ნიგნს საფუძვლად დაედო 2009 წელს, ლიტერატურის ინსტიტუტში ჩატარებული ამავე სახელწოდების საერთაშორისო კონფერენციის მასალები. კონფერენცია ჩატარდა შოთა რუსთაველის ეროვნული სამეცნიერო ფონდის მხარდაჭერით და თავი მოუყარა დარგის ალიარებულ სპეციალისტებს მთელი მსოფლიოს მასშტაბით. უცხოელ მონაწილეთა რიცხვმა ორმოცდაათს გადააჭარბა: კონფერენციას სტუმრობდნენ მეცნიერები ყოფილი საბჭოთა და სოციალისტური ბანაკის ქვეყნებიდან, აგრეთვე, იმ ქვეყნებიდან რომელთა მოქალაქეები და მეცნიერები დღესაც გრძნობენ ტოტალიტარული მმართველობის სიმძიმეს. ეს იყო პირველი ინტერნაციონალური ფორუმი, რომელიც დაეთმო ტოტალიტარიზმის, უპირატესად საბჭოთა ტოტალიტარიზმის თემას, მის გავლენასა და შედეგებს ლიტერატურულ პროცესზე. პირველად, სხვადასხვა ქვეყნების მეცნიერების მიერ, უშუალო დიალოგის პროცესში, გადასინჯულ იქნა თითქმის ასწლიანი ეპოქა, მისი იდეოლოგიური, სოციალური და კულტურული მახასიათებლები. კონფერენციამ აქტიური გამოძახილი ჰპოვა უცხოეთის

სამეცნიერო წრეებში: იმავ წელს, ქართული ლიტერატურის ინსტიტუტთან შეთანხმებით, თემა გააგრძელეს არიელის უნივერსიტეტსა (ისრაელი) და ბულგარული ლიტერატურის ინსტიტუტში. თბილისის კონფერენციის დასრულების შემდეგ, 2010 წელს ქართულ ენაზე დაიბეჭდა მასალების კრებული, რომლის ელექტრონულმა ვერსიამაც ფართო საერთაშორისო ყურადღება მიიზიდა. კრებულით დაინტერესდნენ უცხოური საგამომცემლო სახლები. ქართული ლიტერატურის ინსტიტუტის გადაწყვეტილებით, მასალების რჩეული 2012 წელს ინგლისურ ენაზე გამოცემა ცნობილმა ინგლისურმა საგამომცემლო სახლმა — „Cambridge Scholars Publishing“.

ეს არის ფილოლოგიური, კერძოდ, ლიტერატურათმცოდნეობითი პროფილის პირველი სამეცნიერო ნიგნი, რომელიც მომზადდა საქართველოში, ქართულ კვლევით ცენტრში და რომელმაც საერთაშორისო ალიარება მოიპოვა. ნიგნის მთავარი თემაა ტოტალიტარიზმი და მისი გავლენა საზოგადოებრივი ცნობიერების ისეთ მნიშვნელოვან სფეროზე, როგორცაა ლიტერატურა. ნიგნში დასმული და გამოკვლეულია ძალზე საყურადღებო პრობლემები: პოლიტიკური დიქტატურა და შემოქმედებითი თავისუფლება; ტო-

ტალიტარული ეპოქის მითები და სტერეოტიპები; ტოტალიტარიზმი და აზროვნების ალტერნატიული მოდელები; ლიტერატურა, კრიტიკა და პოლიტიკური ტერორი; მთავარი და მარგინალური ჟანრები ტოტალიტარიზმის ეპოქის ლიტერატურაში და სხვა. მეცნიერები, მსოფლიოს სხვადასხვა ქვეყნებიდან, ცდილობენ პასუხი გასცენ ურთულეს კითხვებს და წარმოაჩინონ ტოტალიტარული რეჟიმების, განსაკუთრებით საბჭოთა ტოტალიტარიზმის უარყოფითი კვალი ლიტერატურულ აზროვნებასა და პროცესზე. კვლევის სფეროში შემოდის სხვადასხვა ნაციონალური ლიტერატურები, მათ შორის, ქართული, მისი მტკიცეული გამოცდილებით.

ასეთი შინაარსის ნიგნის დასტამბვა ესოდენ პრესტიჟულ უცხოურ გამომცემლობაში არის არამარტო უაღრესად სერიოზული ნაბიჯი, გადადგმული ხანგრძლივი ისტორიული და კულტურული იზოლაციის დაძლევის გზაზე, არამედ — მნიშვნელოვანი ნინსვლაც თანამედროვე ქართული მეცნიერების ინტერნაციონალიზაციისაკენ, რაც უსათუოდ შეუწყობს ხელს ქართული ფილოლოგიური სკოლის მიღწევების ექსპორტს საერთაშორისო სამეცნიერო სივრცეში.

ლიტერატურული გაზეთი

გამოდის საქართველოს კულტურისა და ძეგლთა დაცვის სამინისტროს ფინანსური მხარდაჭერით

რედაქტორი **ირაკლი ჯავახიძე**
რედაქტორის მოადგილე **ურა შერაზადიშვილი**
ჟურნალისტები **ხათუნა ალხაზიშვილი, ნანა კობახიძე, თამარ ჟურული**
ტელ.: 2292196; მობ. ტელ.: (577)742277; (599)269852; e-mail: litgazeti@yahoo.com